

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas utca 78. sz. alatt gr. BÀNFFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. A „nyilvános”-i cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepetca, STEIN J. könyvkerekedése.

M e g h i v á s.

Av erdélyi muzeumegylet, idei november 24 ik és 25 ik napjain tartott közgyűlése X. és XVI. számú határozatai következtében, 1863. februárius 7-ik napján rendkívüli közgyűlést fog tartani, a melynek tárgyai lesznek:

1) A hirlapokban egész terjedelmében már közzé tett választmányi indítvány a muzeumigazgató állomása végleges betöltése és segéd beállítására tárgyában. Ez indítvány minden ágának érdemleges tárgyalása, megvitatása és az ebbeli kérdés végleges eldöntése.

2) Az 1863. évi költségvetés végleges megállítása.

3) Az egyleti közgyűlések megtartása idejének pontosabb meghatározása.

4) Indítványok.

Tekintve az e közgyűlésen tárgyalandó ügyek fontosságát, felszólítanak a t. cz. egylettagok, hogy e közgyűlésen minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek.

Kolozsvárt, december 5-én 1862.

Az igazg. választmány megbízásából
Finály Henrik,
titkár.

Kolozsvár, dec. 6. 1862.

(D) A lapok egymásra hozzák a hírt egy közelálló országgyűlésről. A közönség azt várná: szóljunk valamit e dologhoz, és mi igen sokat is tudnánk ahhoz szólni, mert nem kicsinyeljük azon kérdés horderejét.

Hogy azonban a nyugvó kérdéseket megmozdithassunk, a végett archimedesi pont kell, hová sarkainkat megvethessük; e pontot mi nem bírjuk most, a kérdések csokra elfutott a mi szempontjaink elől, s minket azon — a mitsem tenni szeretők nézve kényelmes — helyzetbe hoztak, hogy ezen csokrok vagy csomók feloldozását tőlünk senki sem követelheti.

Erdély ügyeinek sarkba helyezése, a mi szempontjaink szerint könnyű és természetes, a jogfejlődés rendes phasisaiból önként kifolyó, és igen magas diplomatikai kérdéseket magába nem foglaló; de ellenkező szempontok szerint ellenkezőleg áll a dolog, és ezek miatt az erdélyi ügy „kérdéssé” vált. Hogy használtuk-e azzal, kik a természetes kifejlések helyett kérdésekkel terhesbíték a birodalom kérdéseit, azt nem boncsoljuk; megmutatja az idő és tapasztalat.

Mint hogy mi álláspontunkkal együtt a szinpad alá süllyedünk, addig míg talán, mint Banquo szelleme, oda megint visszarántatnánk, hallgathatunk a sötétségben; pedig isten látja lelkünket, nem vagyunk barátjai sem a hallgatásnak, sem a tétlenségnek, midőn tökéletesen megvagyunk győződve, hogy nagyon sokat kellene elmondanunk, és nagyon sokat kellene tennünk.

Beszéljünk most a mi régi szokásainkról.

Nálunk az országgyűlési eszméket irodalomterén, közgyűléseken és magánkörökben folyvást előkészítették; ha csak legutolsó két országgyűlésünkre gondolunk vissza, emlékezhetünk, hogy azon államgazdasági s államjogi kérdéseket, melyek ez országgyűlés szövegére kerültek, mily tüzetes előtervezések előzték meg; s a lapokban mennyi cikk jelent meg unióról, arányosításról, tagosításról, urberről, örökösviszágról s mindazon kérdésekről, a melyeknek előzményei voltak, s következményei vártak; mekkora harc folyt a megyék zöldsztalain a három és kilencz felett, s hogy készült előre mindenütt minden eszme a jövő országgyűlésre.

Pedig akkor Erdélyben rendes állapot létezett. Nem újja alkotásról, hanem rendszeres előhaladásról volt szó, nem kellett mindent új életre hívni, s a társelemeket sorozni társaikhoz, csak a létező és szépen diszoló épülethez kellett néhány követ és vakolatot odatenni. De a vélemények előre kicseréltek a felett, hogyan faragjuk azon követ, hogy az ősi szent épület stíljének megfelelően, s a nélkül hogy elrontsuk azt, alakíthassuk tovább a napok kíváncsi- s az eszmék haladásához képest; tanakodtunk előre: miből állítsuk elő a vakolatot, hogy tartós legyen az? Egy szóval min-

dent jó előre megfontoltatánk, hogy midőn az országgyűlések nagy napjai következnek, egy fölmerülő kérdés se ugorjék úgy ki, mint Minerva Zeus fejéből, hanem verjen gyökeret a közvéleménybe, hogy arra hajthassa vissza egykor gazdag lombjait.

És ez volt, s ez ma is gyakorlata minden alkotmányos nemzetnek; mert a képviselőt maga soha sem mindent tudó, ő is tudományát a közértelemesség által fejtegetett eszmékből meríti. Irodalomterén, meetingeken, lakomákon, gyűléseken készülnek elő azon eszmék, melyeket rendre az ország képviselői törvények és reformok gyanánt elfogad; s a gyakorlati és szíjasabban szabad nemzetek nagy gondal építenek mindig csak a mult; s ekkor nem örömet lettek a mult századi francia szellem követői, mely minden régít összerombolt, hogy oly újat teremtsen, mely ma is még mind csak chaos, s ki tudja mikor alakul állandó planetává?

Ha már most magunk körül tekintünk, azt kérjük: készítették-e elé egyetlen egy eszmét a jövő erdélyi országgyűlésre azok, a kik ettől várják ezen terület üdvét és boldogságát? Azon képviselők, a kik azon országgyűlésbe elfognak menni, bírnak-e előkészített fogalommal ezen terület leggyorsabb szükségéről, vagy ha a szükségét belátják, tudják-e mit vár saját közvéleményük?

Évek óta mi nem látunk egyebet azok részéről, mint huzalkodást és kapkodást; és ha valakit Erdélyben érthetünk, az csak a „Herm. Ztg.”, a mely azt tartja: codificálnia nem kell az országgyűlésnek, mert ott a polgári és büntető osztrák codex; a megyeiélet szabályozására nincs szükség, mert legjobb a hivatalnokokat kinevezni, bureaucratiát állítani; az adóról, katonakiállításról nem kell gondoskodni, mert az a Reichsrath feladata; a vasutáról, vizek szabályozásáról, a mint Kuranda ur bölcsen felállítja, szintén az államtanácsban kell határozni. Bánkokról, hitelintézetekről nincs miért tanácskozni, mert úgy sincs pénzünk; az Erdély s a magyar anyakirályság közti viszony szabályozásáról éppen szó sem lehet, mert Erdély megszűnt a magyar királysághoz tartozni, és lett Ausztria közvetlen provinciája, melynek Magyarországgal semmi köze a világon. Mindezeket egyszer és máskor elmondta a „Hermannstädter Zeitung”, és ennél fogva értjük őt és elismerjük, hogy politikájának nem lehet más corollariuma, mint ez „szükséges az erdélyi országgyűlés a végett, hogy az államtanácsba követeket küldhessen, hogy így ezek által a képviselő legmagasabb jogait ott az államtanácsban gyakorolhassa”, a mint ezt egyik utóbbi számában kimondta.

Értjük azt is, miért mondja ki másik feladatán ezen erdélyi országgyűlésnek azt, hogy feladata még a románokat negyedik nemzetnek inarticulálni.

Miután a főnebbi elméletet átfutjuk, jól beláthatjuk, hogy a „Herm. Ztg.” nemzetboldogító corollariumának semmi értelme nincs.

Hanem azután meg a „Herm. Zeitungon” kívül mást senkit sem érthetünk. A kik elismerik, hogy Erdélynek a magyar királysággal közös eredetű alkotmánya, s ezen alapult jogai vannak, de ezen jogok egyik vagy másik nemzetiség kedvéért csak bizonyos korszakig, s addig is csak kiválogatva érvényesek; hogy miért nem beszélnek azután arról is: melyek azon kiválogatandó törvénytalanok? miért nem beszélnek arról, hogy mit akarnak a 4-dik nemzetiség inarticulatiojával elérni, minő új vagy régi jogokat akarnak ezáltal magoknak garantírozni, s mennyi erőszakkal nem sértik ezáltal más nemzetek hasonló jogosultságát? mit gondolnak az ország codificationalis jogáról, hogyan s minő eszmékre kívánják fektetni az ország jus privatumát, erről szeretünk volna látni előleges eszmecseréket; mert részünkről mi megszoktuk azt, hogy midőn egy országgyűlést látunk magunk előtt, annak teendőire minden téren előkészítsük és tisztázzuk a nézeteket, s józan eszmecsere által előkészítsük a törvényhozók sikeres útját, és a törvénytiszteletre a közvélemény hajlandóságát.

Az erd. muzeum évi közgyűlése okmányai.

IV. Igazgatói jelentés.

Az erdélyi országos muzeum állapotáról 1862. nov. 24.

Harmad ízben van szerencsém jelentést tenni a muzeum ügyeiben létezőről, a t. muzeumegylet egybegyűlt képviselői előtt. Valamivel nyugodtabban lépek fel ezúttal, annyiban, a mennyiben talán kevésbé komor képe lesz előadásomnak, mint az eddigieknek. A komorító árnyék ugyan sok tekintetben maig is meg van, legkisebb baj az, hogy gyűjteményeink nemcsak, hogy mind e mai napig kétféle vannak valva, hanem a körülményeket tekintve még évekig sem igen lehet szó egy helyre való csoportosításokról. De valódi bánat az, hogy semminemű gyűjteményünk rendezve nincsen, hanem minden részlet csak oly csoportokban van lerakva, a mint az egyes adományozóktól kapta intézetünk.

Miért van ez így és miért nem lehetett több baladás benne? okait előszámlálni nem feladatunk. Jelentést teszünk és szoros kötelességem bimezés-hámozás nélkül ugy adni elő a dolgot és intézetünk állását, a mint van s a mint egy-letünk akármelyik tagja lenné, ha személyes vizsgálata és kutatása indulna ki, annyival is inkább, hogy a hiba, ha hiba, leginkább reám sulyosodik. A könyvek, tudniillik, ha nem rendszeresen is, egészen haszonvehetőleg vannak elhelyezve, hogy bár mely olvasnikivánonak azonnal szolgálhat az illető személyzet minden tudományos és szépirodalmi czikkkel, a mi csak birtokunkban van, és ha a használni kívánók gyérebben jelentkeznek, mint egy ily művelt közönségről fel lehet és fel kell tennünk, azt sem az intézetnek, mely minden lehető kényelmet nyújt, sem a tisztviselőknek, kik a kiszabott órákban mindig pontosan készen állnak, hiábán felróni nem lehet. A kézirattárakat még mindeddig nem lehetett saját helyiségükbe szállítani, és így használatra természetesen feletébb korlátozva van. Hasonlótl mondhatni a régiség- és éremgyűjteményről, melynek eddigelé még csak raktára és raktárnoka volt, de sem terme, sem tisztviselője nem létezett. A természetiek gyűjteménye nagy részint fel van már állítva termekben és szekrényekben, de jobb részének még mind a kettő hiányzik, s a felállítás is csak a fenebb irt módon történhetett meg. A két utóbbi gyűjteményre nézve derül a kiállítás, mert a kerti épület egészen készen van, és a természetiek tárgyak elfogadására négy elég tágas, alkalmas, az érmeikre pedig egy tökéletesen bátorasággalított és mostani birtokainkhoz képest alkalmas nagyságú egy terem kínálkozik.

A berakást nem is hátráltatja egyéb, hanem minthogy új termek több kisebb szobákból vannak összevágva, a padlatok elkészítésére és egyformásítására idő és kéz hiányzott.

A mi a gyűjtemények szaporodását illeti, legtetemesebb gyarapodást nyert az érem- és régiségár, a gróf Eszterházy család jeles éremgyűjteményének tetleges átadásával. Könyv- és kézirattárunkat is szépen szaporították számos egyes adományozók, kikhez járultak a bel- és külföldi tudósítások, melyek évkönyveink viszonzása, vagy inkább kölcsönös adományok gyanánt, feles számú nyomtatványakkal gazdagítottak könyves gyűjteményünket. Legkevésbé szerencsés volt természetiek gyűjteményünk, melynek ásvány és kitömött állati része csak 100 egyedből darabban szaporodott. Annál tetemesebb felvirágzást mutathat fel kertünk, mely a kertészetnek nem kedvező idő dacára tavasztól őzig folytonosan virágzó disznóvénnyel csoportokkal kedveskedett a sétálóknak, és az egy nyári növények gondosan meggyűjtött magvai biztosítanak arról, hogy kertünk disznóvénnyel ezután években is nemcsak csökönetlenül, hanem még nagyobb tökélyben és terjedelemben fogják legeltetni a szemet, és ismertetni e szeretetreméltó tudományt. A mi éghajlatunkat télen vagy egész éven által is ki nem álló növények száma, mely a mult télen két 3 száz cseréből állott, az idén csaknem negyedrészre szaporodott, melyeknek számát a listroma a gyűlés asztalára le levén téve az egylet tisztelt tagjai részletesebb tudomást vehetnek róla. Téleire való elhelyezésükre az eddig is létezett ugynevezett hideg-házban kívül, ez év folytatában egy meleg ház is épült.

Az eszmék tisztázására nézve bátor vagyok egy pár okot adni, miért szükséges a hazai fajok mellett az idegen növények szaporítása is. Okvetlenül szükséges előbb a tudomány érdekében. Egy ország, tartomány vagy vidék faunáját, floráját, vagy ásványait rendszeresen és tanúságosan felfogni, az illető országok egész rendszereinek ismerete nélkül teljességgel nem lehet. Különösen áll ez a természetrajznak főképp két ágára: a föld- és növénytanra nézve. Minden külön vidék, jelesen a mérsékelt éghajlatiak, csak töredékeket mutatgatják fel honi termékeikben a növények általános rendszerének. Csak elsőzött szemek a családok láncolatának. E végre a hiányzó családoknak, sőt nevezetesebb nemeknek is képviselőire van okvetlenül szükségünk. Ezeket pedig csak a melegebb tartományokban termő és így nálunk ápolást igénylő növényfajokban leljük fel.

Nemcsak hát, hogy az eddig szerzették fölülsegesek vagy éppen szükségtelenek volnának, hanem még jóval több kell szaporítani számunkra. A geológiai nézve mint mondtam, hasonlóképpen szükséges egy ily kiegészítő gyűjtemény, de egy ilyennek, mely az egész általános rendszer képét viseli, a helybeli casino adományából már birtokában vagyunk és ez jelen igényeinket nagyobbára kielégíti. Szükséges másodszor virágházi növények tartása gazdasági tekintetből. Egy kert fenntartása, mint már költség kimutatá-

sukból némileg kitérnek, sok áldozatba kerül, melynek részvételére csak a nyújtatást, hogy ha a rendezési kiegészítő ama növényfajok egyszersmind dísznövények, és oly mennyiségben nevelve és szaporítva lesznek, hogy eladásuk árából a költségnek egy része megtérüljön. Ez természetesen, hogy a virágkedvelőnek, mint vásárlóknak, egy tudományosan és szakértőktől vezetett muzeumban több bizodalom lesz, mint bár mely más magány intézethez. Ez okból bátor vagyok a tisztelt közgyűlést figyelmeztetni, méltóztatásuk intézetünk kitűnőleg szakértő és nem kevésbé szorgalmas kertészét, a kinek köszönhetjük legnagyobbára a növénytűvek feljebb emlegetett ezereit, nagyobb pártolásra részesíteni, mint a mennyi a költségvetésben ajánlva van, mert ha egyszer van vagy lesz kertünk, egy jó izlésű tapasztalt és szorgalmas egyének nélkülözése az intézetnek sokkal tetemesebb és érzékenyebb kárt okozhatna, mint egy pár száz forinttal való föllérkedés. Végre jelentenem kell még, hogy a hazai jellemzőbb és nevezetesebb ritkább fajoknak kertünkben való honosítására nézve a kezdet már meg van téve és a muzeumegyleti választmány által javaslatba hozandó utazások, mint egyedül lehetséges mód által a jövőben még sokkal dúsabb lesz az eredmény.

V. Könyvtárnoki jelentés az erdélyi muzeum-egyesület november 24 én tartott közgyűlésén.

Midőn intézetünk főállásának harmadik éve letelével jelentést vagyok teendő a gondviselésre bízott könyv- és kézirat-, régiség- és éremtár az évbéli gyarapodásról, s az e társak körül végzett munkálkodásom eredményéről, egész átalánosságban előre kell bocsátanom, hogy valamint egyfelől a gyűjteményeink jelen állása még sok kívánni valót, sok pótlandó hiányt mutatnak fel a figyelmes vizsgáló előtt, úgy másfelől az elrendezésekre, lajstromozásokra s teljesen használhatóvá tételükre mulasztatlan munkálatok bevégezéséhez még közel nem állhatunk. És így csak arról a haladásról szólok, melyet a kitűzött, de csak éveken át folytatandó, gondos és hitartó fáradsággal elérhető cél, t. i. e. gyűjteményeink lehető teljessé, rendezett és közhasználatúvá tétele felé az évben is történt.

Könyvtárunk, mely a múlt év végén 16,668, a gróf Kemény Sámuel gerendi és kolozsvári összesen 10,045 kötetet tevő könyvtárával együtt, melyet csak az évben vehetett számba, 26,713 kötet és füzetet ment, f. hó 1-jéig 103 adományozó ajándékából 650, vásárlás által 81, csere útján 2 kötetet, két ritka magyar nyomtatvánnyal, s így összesen 733 kötetet 27,446 kötet- és füzetet gyarapodott. Le-számítván azonban a többszörös példányainkból az igazgató választmány bizottságának becsülje szerint egyeseknek 174 fűt 38 krért eladott 193, s a fentebb említett 2 kötetért és két darab becses régiséget cserébe adott 29 s így összesen 222 kötetet, könyvtárunk valódi létszáma 27,225 kötetet és füzetet tesz.

Az év évi adományok közt miut könyvtárunk nagyértékű kincseit kell kiemelnem Melius Péter hely nélkül (de kétségtelen bizonyosságok szerint Debreczenben) 1561 ben nyomtatott s eddig ismeretlen munkájának, Sz. Pal Kolossebeliekhez írt levele magyarra fordítva, egyetlen példányát, és egy 1632 ben hely nélkül (de bizonyosan Kolozsvárról) nyomtatott notarius hittani kézikönyv hasonlóan egyetlen is mert példányát, melyek elsőjével b. Radák Istváné, másodikkával Vargyasi Dániel Gábor ajándékozta meg intézetünk, valamint azt a 17 darab régi, ritka magyar nyomtatványt magában foglaló kötetet, egykor Benkő József tulajdonát, melyet ennek rokonutódá Benkő Ferenc Udvarhelyi székelőföldi utam alkalmával sziveskedett könyvtárunknak felajánlani. Mily nagybecsű e XVI. és XVII. századi történelmi énekekből és regényekből, a kolozsvári és löcsei nyomdák termékeiből álló kötet, melyben egyebek közt Tinódi Sebestyén 1544 ben megjelent énekeit, úgy nevezett Chronikáját, Salamon és Markál Kolozsvárt 1577 ben nyomtatott s végképp elveszettnek hitt első kiadását, és Paskó Kristóf

„Erdélyi Sirlalm“-nak rendkívül ritkává lett teljesen ép példányát nyertük, csak abból is megítélhetjük, hogy régi magyar nyomtatványok dolgában aránylag gazdagnak mondható könyvtárunkba e kötet 17 darabja közül eddig csak egyetlen egy volt található. Intézetünk nevében hasonlóan köszönetet kell nyilvánítanom Konstantinápolyban lakó hazánkfiának Velics Károlynak, Feridunbég két kötetes szultáni oklevélgyűjteménye beklüdeésért, mely török nyomtatvány néhány száz példányban csak a főhivatalnokok részére lévén kiosztva, magában a török fővárosban is nagy bajjal kapható, és Libloy Schuller Frigyesnek, ki Miles Siebenbürgiseber Würgengel ének Erdélyben is igen ritkává lett s gyűjteményünkben mind eddig hiányzott példányával ajándékozta meg könyvtárunkat.

Kézirattárunkat, melynek legbecsebb része, a gróf Kemény József nagyszerű gyűjteménye, minthogy a kézirat-tárnak szent szobát ideiglenesen régiség- és éremgyűjteményünk szaktáruál kellett használnunk, még folyvást a főkormány-széki épületben buzgó társunk Mike Sándor főkormány-széki levéltárgazgató gondviselése alatt áll, — ez évben 27 adományozó növelte legnagyobb részben eredeti okiratokkal. Ezek közül Erdély történelmére legbecsebb a Bethlen Miklós kancellár ügyeire vonatkozó, többnyire saját kezével írt 185 db okirat a XVII. század végéről s a XVIII dik elejéről, özv. gróf Bethlen Jánosné adományából, és 55 darab részint Tükölli Imre, részint II. Rákóczy Ferenc ügyeit s korát érdeklő, egy részben titkos jegyekkel írt eredeti levél Székely Károly ajándékából. (Folyt. köv.)

Az erdélyi muzeumi régiség- és éremtár részére 1862. novemb. havában beküldött adományok jegyzéke.

Régiségek: Gróf Mikó Imre ő excljától egy egészen ép kelta bronz kard, és egy középkori kétélű széles pallas. — B. Radák Istvánától egy chinai selyem legyező, és egy chinai tükröske. — Özv. Császár Gáborné született Csató Zsófiától egy múlt századi ezüst sőtörtő.

Érmek: Báro Löwenthal Sámuelné szül. gróf Kuo Katalintól 1 görög, 1 erdélyi ezüst és egy római réz érem. — Tisza Lászlótól az erdélyi gazdasági egyesület 1862-diki terménykiállításának ezüst jutalomérme. — Hincz Györgytől 2 római, 4 ujkori ezüst és 2 ujkori réz érem. — Dr. Szabó Basiltól 9 római ezüst érem.

Közi
Finály Henrik,
az érem- és régiségtár őre.

— Az erdélyi muzeumi könyvtár részére 1862. november havában beküldött adományok jegyzéke:

Gróf Mikó Imre ő excljától, Bod Péter élete és munkái Pest 1862; Dürer Albert egy fametszete; Körösi Csoma Sándor 1803 dik évi iskolai írásgyakorlata; I. Napoleon és Montalambert saját aláírásai. — A magyar tud. Akademiától, saját kiadásából 46 kötet. — Lugossy József debreczeni nyug. tanártól 100 kötet. könyv. — Györfi Iván zentai tanártól 47 kötet. — Kiss Károly ügyvédől Szebenből, „Siebenb. Bots“; Ams- und Insellengzblatt; Transsilvania 1857 — 1860 és L. Independancee Belge 1860 — 61. 32 kötet. — Török Ferenczről Historisches Bildersaal 17 kötet. — Angyal József gymn. tanultól Neigebaur Dacien. Kronstadt 1851. — Ajtai Sándortól, Szentiványi Márton négy első könyvecskéje N. Szombat 1702. — Csányi Dánieltől, Kerekes Ferencz felsőbb mértána, Debreczen 1862. — Dr. Nagel Emiltől. A csont-törések Pest 1862. — Mike Sándortól, Bessenyei György Rómának viselt dolgai 4 és 5 könyv (kézirat) 1 kötet. — Széles Dénesétől, ifj. Batternay Imre zarandármegyei tört. naplója 1848 — 9 (kézirat) 1 kötet.

Közi
Szabó Károly,
könyvtárnok.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Tegnapelőtt tartott szónoklatot a reformatusok far-kasutezai egyházában Czelder Márton, ki az oláhországi magyar egyházak összealkotása által már is akkora érdemet vívott ki, s ki önfeláldozó apostolkodása által ottan el-hagytott testvéreink szellemi sorsára oly hatályos befolyást gyakorol. A lelkes missionarius praedicationának alapjául vette a szent könyv azon helyét, melyben meg van írva, hogyan küldé el az Ur az „Eufurat parjain száműzetésben bñjdosó Esaiast, hogy szónokolja s beszédével gyűjtse ösz-sze Izrael szétszort csoportjait. És a proféta szavaira az el-száradott csoport mozogni kezdettek, a szétszort nép egye-sült és visszavítva jobb sorsát. Az illetett szónoklat mélyen hatott a népos közönségre. Segitse az ég hitbuzgó hazánk-fiatl azon küzdésének pályán, melyet magának választott elhagyva biztos és kényelmesebb állását!

— R é s z v é t i r a t. Háromszékről írják nekünk: A kézdi ev. ref. egyházból gróf Mikó Imre ő excljának követ-kező részvétnyilatkozatot küldött: Nagyméltóságu gróf ur! Kegyelmes urunk! Villámcsapásként sújtá le kebleinket azon rettenetes hír, hogy gróf Mikó Ádám nagyméltósá-gon egyetlen fia, és a köztisztelőben álló gróf Mikó család utó fíjarjadéka nincs többé. Még nem száradtak el a kö-nyvek, a melyeket hazánk ezerei az elhunyt ifjú gróf gyász ravatala felett elbúllatának, nekünk csak az elvesztéséni fáj-dalom szavakban kifejezhetlen érzése jutott osztályrészül, melyre csakazon vallásos hitünk nyújt némileg enyhítő bal-zsamot, hogy nemzetünk Istene, ki szeretve ostromoz, és os-torozva szeret, fog az elhalt ifjú gróf megirtult sorában újabb jelesekkel állítani. Gróf Mikó Ádámot a haza, ösz-szes székegy nemzetünk, de főleg ev. ref. anyaszentegyhá-zunk, a melynek ő s időtől fogva a gróf Mikó család tag-jai, védoszlopai voltak, büszkén mondhatta magának, de el-veszténi reánk nézve legnehezebben kiépíltető sorcsapás. Fogadja nagyméltóságod ezen öszinte részvétnyilatkozatun-kat, mint mély tiszteletünk bódolatát, buzgó imánkat bocsát-ván a népek urához, hogy exciád, hazánk legkitűnőbb bon-finak életét hosszasan virágoztassa a hon és az emberiség javára és uri kedveseivel együtt oltalmazza hason szomorú csapástól. Mély tisztelettel öröklünk a kézdi ev. ref. részle-tes zsinatának nov. 19-kén Léczfalván tartott üléséből. Lá-zár Mihály Rikán belőli ev. ref. egyházak főgondnoka, Szi-ni János esperes és Sinó Sándor b. jegyző.

— Az erdélyi vaspálya ügyének a közérdek és közjóhátás szerinti megoldása ellenében az agitatio fáradsá-galul folytatattik. A bécsi sajtó egy töredéke, tán többsége, mindent fölhoz a nagyváradi-kolozsvár-bodjai vaspálya iránti kedvező nézetek, s különösen a pénzemberek bizalmának megingatása végett, s az arad szébeni vonal kiépítését aján-lják nagy hévvel. Mind inkább kezdik sugdosni a kormány fülébe, hogy vigyázzon, mert a nagyváradi-kolozsvári vas-pálya kérdésénél oly tényezők akarnak érvényesíttetni, melyek a legveszedelmesebbek. Már ama „forradalmi évek“-ben, 1848 és 1849-ben (?) szó volt arról, hogy Kolozsvár felé vaspályát építsenek. Vigyázzon Ausztria, mert ha egyszer Kolozsvárig megépítik azt a csupán a magyar nemzeti poli-tika céljainak érdekében feltalált vaspályát... Oh! az ember nem tudja mosolyogjon-e és bárgyú eszmé felé, vagy mit csináljon ez undor miatt, mert épp oly utálatos és szem-telen, mint a mily nyomorúságos, kisszerű. Aztán az arad-szébeni vaspálya 40 millióval kevesebbet kerül, s minthogy a pénzemberek egyik nevezetes föltétele a kamatbiztosíték, a Reichsrath bizonyosan nem lesz hajlandó megazavazni a nagyváradi-kolozsvári vaspálya számára a kamatbiztosítéket. Tudják meg — ugymond az „O. D. Post“ — tudják meg a nagyváradi-kolozsvár-bodjai vaspálya pártolói, hogy e vonal semmi pártolásra nem számíthat a Reichsrath részéről. Csak éppen azt nem mondják ki ez emberek, hogy Erdélyt meg-eheti a kutya, nem arról van szó, hogy Erdélyen keresztül, Erdély számára építsünk vaspályát, hanem Szeben számára, mert ott nem complotiroznak aféle veszedelmes magyarok. Van-e mind-

fogja érzeni, midőn ő már többé nem leend. Nem halt meg ő. Életem áttért szenvedé-seiért a végzetnek meg kell hoznia azon ju-talmát, hogy, midőn nemsokára a rideg sírba leszek eltemetve, ő megjelenjen s egy szo-moru keresztet ültessen sirhantom fölé; egy pár könnyet szentelve neje emlékezetének, ki hozzá mind halálig hi vála s könnyel-műséggel előre is megbocsátott neki.

Igy vigasztalga magát a szegény asz-szony megtörhetlen hűséggel és szeretettel esingve azon könnyelmű kegyetlen férfin emlékeztet, ki őt és árván hagyott gyer-mekét annyira sem méltatta, hogy egy évi-zed alatt csak egy hozzájuk intézett sorocs-kával vidított volna fel szenvedő elhagyott lelkeket.

Ez évtized alatt Zováthy Andrásné mind mélyebben merült el kedélybetegségébe és a kávé s thea szenvedélyes fogyasztásába. Reggelje, ebédje, vacsorája ezen italokból állott. Hallay Szilárdnéval tett szerződésében, a mint említők, havankint thea és rum ille-ték volt kikötve, a mit ekkor pontosan is kiszolgáltattak részére; a legutóbbi időkben azonban, minthogy a Zováthy Geróné ellen gróf Hallayné által nagy hévvel megindított keresetből Zováthy Andrásné mint egyik ré-szes, nevét törvényesen kihuzatni kívánta s teljességgel perelni nem akart; nagy vi-szály tört ki a két család közt s azon kö-rökben, hol olykor a thea-nénike megfordult, éles gunyjainak egész özönét szokta áraszt-tani gróf Hallaynéra.

(Folytatjuk.)

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Az ég nem hallgatá meg imáját. Zováthy András ismét megrohanak a könnyelműség nemői. Egy ily ötletről, nejét gyorsan ha-zaköltözteté Ronatájra. Csakhamar Hallay Szilárdnál megjelent Rinald is és ott titkos családi gyűlés tartatott, melynek eredménye lön a Hallay-Zováthy pörnek elbékítése. Minthogy e családi gyűlésben a Zováthy Geró ága nem vett részt, úgy látszik, hogy az elbékítés csak Rinald és testvérei s más részről a Hallayak közt történetett meg.

Hogy mi és hogyan volt ez? nem lehet-tett tudni. Annyi világosan látszott, hogy a békítőfelek mindnyájan jelentékeny pénzössze-ghez jutottak, gróf Hallayné pedig e per-czen tul teljesen papucskormánya alá kere-kíté békeszerető férjét s nagyszerű fényűzés-sel tüntette ki magát a főbb körökben.

E családi gyűlés után csakhamar Zováthy András beszélni kezdé barátainak, hogy neki menni kell Bécsbe, hogy ott Elszler Fanny-tól a cachuchát, Petersburgba, hogy ott a gitanát és New-Yorkba, hogy ott a thalio dé-xerest láthassa; futnia kellett neki a táncz-művészet forrásához, a ruganyos lábikrák bámulására! Nem volt ember, nem érdek, mely őt ez örült passiojától visszatarthatta

volna. Megjelent neje szobájába, kétezer da-rab aranyat tett asztalára, mely állítása sze-rint a Hallay pörben kötött békéfejtében sa-ját és testvére részéről kifizetett összegből illetve gr. Hallay Mariát. És ekkor így szóla a meglepetés közt szédelőg nőnek:

— Most isten önnel grófnő! Kevés örö-möt nyujthattam hű szerelmeért, balszeren-eséknk vagy az anyai átok úgy akarták, hogy mi együtt boldogok ne lehessünk. Talán ha távol leszek, talán ha hirem nem hat többé e tájakra, a jó ég fog adni önnek vigasz-talást. Viselje gondját szegény gyermekünk-nek s bocsásson meg nekem azon meggyő-ződésből, hogy én is igen-igen szerencsétlen vagyok.

Sápadtott kétségbeeséssel tekintte a nő férjére, kinek csodálatos elhatározását s ezé-jait meg nem foghatta; és szóla:

— Mit akar ön, elhagyni engemet, el-hagyni gyermekét? Ah igen ezt értem, ezt elbirom, csak tudjam az okot, hogy miért? E kétezer darab arany itt ez asztalon sok pénz Halom Rinaldtól és Andrástól. Mondja meg ön az ekekre, e pénz miatt kell-e fut-nia, hogy ez esetben dobjam az egész ösz-szeget az alatt folyó Küküllőbe!

— Marie — szóla András — esküszöm, hogy csak boldogtalanságom, de nem bűnöm elől kell szaladnom. Tudjon annyit, hogy egy követelés alatti pénzüsszeg új forrása az eredeti kútfőhez visz-szavezethető. Nehezen értheti ezt, de esküöm tiltja többet mondanom. És végre is elég ez, hogy szívét megnyugtassa s azon összeget, melyet ön részére kiszakasztok,

esőndes szívvel úgy ossza fel, hogy élte vé-geig nyomort ne lásson.

— Isten önnel tehát. Ha szabad még a nőnek egyet kérni férjétől, kit soha megse-riteni nem kívánt; ha majd egy rideg hant alatt kínaim elnyugszanak, jójj el oda s ejts egy könnyet siromra.

— Marie! te jöjj el siromhoz, ha meg-tudod, vagy tölem megértheted, hol lesz az! szolt Zováthy s zokogó kebelére ölelte ne-jét, ki ott azonnal ájtultan rogyott össze.

Zováthy elhelyezte a félhalottat egy pam-lagra, ezalatt lovai már be voltak fogva, az előszobában kis fiával játszott a dajka.

— Menj — mondá e eselédnek, egy ara-nyat doba elébe — a grófnő elájult, segits rajta sietve. Ezzel kebelére ölelte gyerme-két, könnyével áztatott arczeit összecsókolta s kirohant, felült sekerére a könnyelműség irtóztos kegyetlenségével hagyvábára sze-rencsétlen családját csak azért, hogy Bécs-ben a cachuchát, s Petersburgban a gita-nát láthassa.

IX.

Tíz év telt el Zováthy András elbujdo-sása után. Regényünk kora előtt néhány év-el azon hírt vette a család, de nem ható-sági, csak is hírlapi uton, hogy az elbujdo-sott szerelmi kalandor Londonban meghalt volna. Az egész világ hitte ezt, csak a thea-nénike nem.

— Nem halt meg atyád kis Frigyesem, álmaimban gyakran látom őt az általa ked-velt táncosnókkal, boldogul és vidoran idő-zve. Ne vádoljuk őt ezért, ha ez neki örö-möt okoz! Lelekem mindig kíséri őt s meg-

ezen áskálódásoknak hatása a kormányra és pénzemberekre? Nem hiszük, mert lehetetlen az, hogy okos emberek előtt az igazság és valódi közérdek, bármennyire dobáltassék is sárlal piszkos kezek által, elvesztse jelentőségét és hatását. A kormány bizonyosan legjobban tudja, hogy Ausztria lételem nem egy kolozsvári vaspálya veszélyeztetési, s a pénzemberek viszont igen jól tudják, hogy a nagyváradi kolozsvár-bodjai vonal egy a világkereskedelmi vonallal, egyedül felel meg Erdély nemzetgazdasági érdekeinek és a köz-ohajtatásnak, s ha az 1848-iki törvényes országgyűlés már akkor törvényezik (XXI. t. cz.) hozott „a Kolozsváron át keletrre vezető vaspálya iránt” ez csak annak jele, hogy a hazai nemzetgazdasági és világkereskedelmi érdekek belátása és a bölcös irányú közohajtatás nem ma, hanem már ezelőtt 13 évvel országosan nyilvánult. Ezen törv. cz. az oct. diplomában sincs megsemmisítve, ha jól emlékszünk, s egy közlebbi magyar országgyűlés kétségkívül továbbra is támogatná a fészta érdekét, s talán fényes jövőt is tudna biztosítani e vonalnak, míg az arad szebeni, Erdélyt csak gyönyöl és megrontó vonal aligha fogna valaha országos köz-velemény pártolásában részesülni. Nem olyan ostobák azok a pénzemberek, s a kormány nem olyan félénk, hogy minden hazugsággal meglehessen ijeszteni.

A „múterjesztő edényről. A „Gazdasági Lapok” folyó évi 40, 43, 44 és 45 számaiban m. Korizmic László ur „Kirándulás a Rajnára” című cikkében a szőlő művelés és must kezelés javítása körül számos, becses tapasztalatot közölt. A „P. Napló” — mint nem szaklap is — hasznosnak látta a nevezett cikket olvasóival megismertetni. Így e két lap újabb többlet közt egy a mustforrás és a bor további kezelésénél használt erjesztő edény szakértő által ajánlatán: alólt bátorodik a helyben vagy vidéken lakó boros gazdákkal tudatni, hogy a fent erjesztő mintáját az ez előtt 3 évvel Szászvároson tartott terménytárlat alkalmával dr. László Dániel uról, mint kiállítótól elhozván, azt kolozsvári fazakas Albert Jánossal megkésztette, kinél a két darabból álló készlet közönséges agyagból, mázolvá 20 o. é. krajczárért kapható. Igaz ugyan, hogy a bor erjesztésén az idén nagyrészen már tulvagynak; de minthogy az erjesztőnek mint dugó helyett is szolgáló s légzáró edénynek a bornál is nagy hasznát lehet venni, a közlést most sem tartottam feleslegesnek. Egyebekre nézve a tán érdeklődő olvasót bővebb felvilágosításért a nevezett lapokra utasítom. Végül a „G. L.” t. szerkesztője *ra, mely által megjegyzi, hogy a rajzban, az erjesztő tányérjának oldalfala a helyett, hogy annak fenekére derékszőre esett volna, kerekre idomított, miáltal a Rajnavidékén használt tartósabb erjesztőtől eltérnének, bátor vagyok megjegyezni, hogy a kolozsvári készítmény csak is abban különbözik az ajánlottól, hogy oldalfala, mint a rajzban van, kerekded mint a findza talála, a mely éppen azért úgy hiszem tartósabb is mint a rajuai, minthogy természet szerint a lejegített vagy megiltott kerekded tárgyak kevésbé vannak a törés vagy csonkulásnak kitéve, mint a szegletesek.

Kócsi Károly,
ref. tanár.

Tordáról írják dec. 4-ről: E hó 3-dikára viradól egy szivfogásos torda-sóaknai ör betegségekben állomán esett és meghalt. Ma az országos baromvásárban a szép marhának kelete volt.

A „S. K.” azon meglepő hirt hozza, hogy báró Bach vissza fogna térni Rómából, mint „más ügyvezetésre kijelölt.” Nem oly hamar járják le magokat a korszakokat képező nevek!

Az „Országban” olvassuk: „Erdélyből írják nekünk, hogy a külön erdélyi országgyűlés közlebbi egybe-hívására célzó intézkedések közé számítható az is, miszerint husz, mások szerint harmincz román van fölterjesztve grótságra és borságra. 1791. XI. törvényezik szerint ugyanis, hogy valaki királyi hivatalos lehesen „ex potiori nobilitate” kell lennie, és „sufficienti possessorio” kell birnia.” E hirre néhány észrevételünk lesz.

A hivatalos lapban olvassuk, hogy Nagyvárad város tanácsa f. hó 19-ről gróf Károlyi György ur ó nmltgához, mint a nagyváradi-kolozsvári vasuti bizottmány elnökéhez intézett iratában kijelenti, hogy midőn e város szellemi és anyagi jobblétét előmozdító váradi-kolozsvári s Nagyváradot az alfölddel egyenes összeköttetésbe hozó szeged-csabai vasutonalok tervezett építéséről örömmel értesült, készség nyilatkozik ezen vállalatok keresztülvitelét annak idején úgy szellemileg, mint a város tehetségéhez képest anyagilag is gyámolítani. — Egyezsmin örömmel üdvözlí a fennevezett elnök urat a küző előmozdítására célzó működésében, melynek legjobb sikerét óhajtja.

Bécsből írják dec. 3-káról: A magyar-óvári gazdaképezo — mint tudva van — többször igyekezett magát nemzeti intézeté alakítani, de e törekvésében sokoldalú akadályokra talált. Most már azonban, mint a „S. C.” értesül, — ezek elvolnának hátríva, s e szakintézetnek nemzeti szellemben átalakítása kilátásban van, miután ettől az alapítók sem idegenkednek.

A lajtáhtuli tartománygyűlések sem lesznek mind teljesek. A tirolí gyűlésnek, mint az „Oesterr. Ztg.”-ban olvassuk, semmi kilátása arra, hogy az olasz nép részéről követeket kapjon.

Egy, Dalmátországot részletesen beutazott hazánkfiától értesül a „P. N.”, hogy a Narenta völgyében, annak Törökországból kifolyásához közel öt falu van, a melyeknek lakói magyaroknak tartják magukat, s azon rege el közölték, hogy őseik a Szent Földről visszatért II. Eadre hadaiából telepedtek meg mostani lakhelyükön, hol még ők is egész 1838-ig élvezték azon, Dalmátiában egyebütt nem létező jogot, miszerint községelöljárókat maguk szabadon választák. Spalator környékén néhány romot pedig magyar várraknak neveznek a paritakók. Ugy Zára egyik piacán is áll egy régi emlé, melyre Záranak Kálmán királyunk által történt elfoglaltatása van fölírve. Mindenesetre érdemes volna, ha tudósaink, buváraink egyike körülményes utazást tenne Dalmátországon ezen, és még más szétszórva létező magyar-emlékek megvizsgálása végett.

A „Debr. n.-váradí Értésítő”-nek Alexandriából írja az „Il Commercio” szerkesztője nov. 10-ikéről: „Folyó év július 25-én Schangai védelméél Tartol József, chinai csá-

szári gárda-ezredes két ellenséges golyótól találva elesvén, még azon nap meghalt. Haldoklásakor kérte Fekete nevű barátját és földijét odaműködni, hogy e gyászírbí Debrecezenben lakó édesanyjának és nővérének tudtul adassék s egyntal nyilváníttatja, hogy Sanghaiban egy bankháznál letett 5000 tallérnyi tőkét hagyományozz illelt rokonainak. Sokat elmondta már a debreczeni „Civis”-ről, mondja az „O.”, de hogy chinai ezredes is válne belőlük, azt ugyan még az élezyártók se merték volna állítani!

A zergevadászati társulat Pesten tartott ülésében gróf Teleki Samu fölkérte, hogy venné át a retyezati zergevadászat rendezését, miután azon a vidéken ismerős. Mint új tagok, gr. Széchenyi Gyula és gr. Zichy Jenő léptek a társulathoz.

Földalatti vasut. A londoni földalatti vasuton naponkint 200 személyvonat közlekedik 12 óra folyása alatt, — míg hét óra az áruszállításra van felhagyva. E vállalat 14%-ot jövedelmez.

Auszria hadserege 738,344, Poroszországé 719,092, Oroszországé 850,000, Franciaországé 626,000, N. Britaniáé 534,827, Dánia, Swetzia, Spanyol, Portugal és Olaszországé 303,497 emberből áll, a mi összesadva 2,771,760 embert teszen. Ha már egyre mára minden emberbe 400 forint évi költséget számítunk, az összes költség 1500000000-ra megy, ezt az összeget hozzáadva azo 1200000000 forinthoz, a mit ennyi ember közimunkával szerezhetne, Európának ezen katonatartását közel 3000000000 mond háromezer millió frtra lehetjük. Hová lehetne emelni ennyi pénzzel a jólétet!

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, dec. 2. A „Times” ma újbol egy hosszú cikket szentel annak indokolására, hogy Alfréd herceg görög királyi választását, ha megtörténne, vissza kell utasítani. Különös, írja a nevezett lap, hogy egy nép, a melynek kebelében oly sokan vannak, a kik Anglia bajlaimait és politikáját ismerik, azt higgye, hogy ezen ország államférfiai valaha beleegyezhetnének, hogy Victoria királynénak egy fiatalkoru fia elfoglaljon egy forradalmi trónt, egy idegen nép kebelében, környezve mindenfélét egy győztes forradalom főnökei: s az elődükre való visszaemlékezésközt. Egy oly előrelátó és fogékony népről, mint az angol, nem lehet feltenni, hogy felelősséget vállaljon magára mindazon következményekért, a melyek egy angol befolyás és hitel segélyével terjeszkedni vágyó nép által támasztandó vallási és nemzetiösségi összefüggésből származhatnának. Másfelől azt sem mondhatjuk, hogy Görögországnak joga van, rendelkezni királyi széke felett. Van joga választani, nincs joga az elfogadást erőszakolni. Az elfogadást minket illet, nem pedig őket s a mi feleletünk csak a lehet, hogy megköszönjük nekik a bizalmat, a melyet ők egy angol hercegre helyeztek, de az ajánlott koronát, mint igen súlyos reá és igen alkalmatlant hazájára nézve, visszautasítjuk. De ez esetben joggal követelhetjük, hogy Oroszország hasonló önmérsékletet tanúsítson a jelentse ki, hogy Leuchtenberg herceg a netalan neki ajánlandó koronát hasonlólag nem fogadja el; az általános elvek aztán új szerződésnél fogva állapittatának meg a három hatalmasság között. Görögország könnyen találhat egy férfit magának a nélkül, hogy valamelyik védhatalom féltékenységét felébressze; s ha katolikust elfogadhat, ott van Ferdinánd Miksa főherceg, egy legmagasabb származásu herceg, a ki nem rég minden lehetőséget elkövetett egy elégtellen tartomány kiengesztelésére.

A „Morning Post” is felhagyott az Alfréd herceg megválasztása melletti buzgókodással s meglegszik, ha a védhatalmak kölcsönösen visszavonják a saját családjaikból jelölteket. Angolország volt az első, írja a „Post”, a mely okot szolgáltatott a görög kérdés diplomatiai tárgyalására. Még alig volt a forradalom bevégezése Athenében, a st. jamei kabinet azonnal előleges egyetértésre vezet út karesett. Még mielőtt Görögországban bárhol nyilatkozó tüntetések mutatkoztak volna, az angol kormány a másik két védhatalomnak ajánlotta, hogy állapodnának meg egy közös jegyzékben, a mely jövődöbeli eljárásuk alapjául tekintenek. E jegyzékben a francia, orosz és angol uralkodó családok tagjai kizárattak volna a görög trónjelöltek közül. Angolország felszólítja mindakét másik védhatalmat az 1830-ki jegyzéknyv megújítására. Hanem ezen indítvány Angolország nagy meglepetésére nem fogadtatott el. Francia- és Oroszország holt bettinek látszóitak ama jegyzéknyvet tekinteni. Névszerint Oroszország elévültnek tartotta ama jegyzéknyv megszerzését, mert valószínűleg volt neki trónjelöltje. Ezen idő óta Alfréd herceg mellett törtétek népszerű tüntetések, s Oroszország megváltoztatta nézetét; most ő hozá javaslatba azt, a mit előbb mi indítványoztunk. Oroszország ezen kérdésben nem nagy ügyességet tüntetett elő. Angolország sohase tűzte ki Alfréd kir. bget trónjelöltül, hanem semleges maradt. Mi elfogadandjuk Oroszország indítványát, ha Leuchtenberg bg. az orosz császár család tagjának elismertetik s szintén el lesz zárva előtte a görög trón.

A „Times” feleleveníti azt a néhány év előtt egy joniai lord főbíztos által megpendített eszmét, mely szerint a joniai szigetek közül egyedül Korfu bír Angliára nézve becses és fontossággal; a más öt, u. m. Cephalonia, Zante, Santa Maura, Cerigo és Itbaha csak terhére és költségei nevelésére vannak. Ellenben Görögországra nézve ez a 150,000 lélek körüli népesség becses növedéskül szolgál. Ha Angolország ezt az öt szigetet átengedné Görögországnak, a többi védhatalmak aligha megtagadnák tőle beleegyezésüket.

A londoni lengyel menekültek nov. 29-ét, az 1830-ki felkelés évnapját, mint minden évben, az idén is megünnevelték. Ez alkalommal a következő határozatot hozták: Az 1830-ki fölkelés emléktünnepére egybegyűlt lengyelek osztván a varsói tüntetésekben s egyáltalában az ország minden részében egyhangulag nyilatkozó lengyel elveket, elismervén annak igazságos voltát, hogy minden honpolgár egyenlő jogokkal bírjon, s a parasztok földbirtokban részesíttessenek s mindennekeftől csodálván a célbavett fölkelést vezető és

szervező nemzeti bizottmányok erélyes fíradozásait, elhatározták hazájuknak az által lenni segítségére, hogy iparkodni fognak külföldi jóakaróinak s szövetségeseinek számát minél nagyobbra szaporítani, részükrol pedig készen lenni arra, hogy a szeretett haza hívására életüket annak oltárára vigyék áldozatul. Minthogy a száműzött lengyelek hazájuk példáját követik, s az összetartó működés szükségességét érzik, csupán az általok és kebelökből választott párisi emigrans bizottmányt ismerik el azon egyetlen testületnek, mely hivatva s jogosítva van a lengyelországi nemzeti bizottmányokkal érintkezésbe lépni s összeköttetésben állni és a külföldön ügyrokoní viszonyokat kötni s fíntartani, ezeknél fogva elhatározzák, hogy minden küllönszakadó pártos vállalatnak elleneszegetlnek, minthogy azok a nemzeti ügynek csak ártalmára fognának lenni.

November 30-án megtartották Alfréd herceg kijelölése tárgyában a tanácskozmányt. A „Temps” tudósítása szerint a királyné határozottan ellene nyilatkozott a kijelölésnek. A „France”-t ellenben egy értesítik, hogy a királyné eleinte ugyan tartzkodó volt, de később hajlandónak nyilatkozott a görögök kívánatának engedni.

London, dec. 3. Russel lord jegyzéket intézett Dániához, a melyben Schleswig-Holstein panaszaínak orvoslását sürgeti; sajnálja, hogy Angliának Orosz- és Franciaország által is támogatott előterjesztései eredménytelenek maradtak s tanácsolja az általa javasolt terv elfogadását, miután azt Oroszország is helyesli s Franciaország figyelemre méltónak tartja.

FRANCIAORSZÁG. Páris, dec. 2. A tuileriákban hir szerint nagyon restellik az olasz dolgok újabb fordulatát. Azon körülményt, hogy Victor Emanuel ellenzette a kamara felosztását, odamagyarázzák, hogy a király emancipálta magát a francia befolyás alól, annyival inkább mert Párisból a felosztást javasolták. Most már attól tartanak, hogy miután a Ratazzi-ministerium megbukása kétségkívül a parlamenti viták eredménye: ezental minden ministerium ovakodva fogja a francia kívánatokat teljesíteni.

A „France” az olasz kabinet bukását következő észrevétellel kíséri: Ratazzi visszalépése tanúsítja, hogy az olasz parlamenttel szemben minden bölcös és előrelátó politika lehetetlen. Garibaldi programjának, a mely most hivatalos alakban a parlament programja lett, erélyesen ellene fognak szegülni Európa conservatív érdekei s Franciaország nemzeti érzülete.

Az „Ind. B.”-nek írják Párisból, hogy az osztrák kormány elutasítólág felett Ferdinánd Miksa főhercegnek a görög trónra kijelölését tárgyzó javaslatra.

A „Patrie” hir gyanánt közli, hogy a mexikoi ügyben ismét alkudozás fog megkezdeni Francia-, Spanyol és Angolország között. Miután a francziák bevonulnak Mexicoba, Franciaország különleges cselekvése helyébe a három hatalom együttes diplomatiai működése fog lépni.

Politikai körökben az a hir van elterjedve, hogy Billaull ki akar lépni a ministeriumból, nem akaráván Drouyn de Lhuys politikáját védeni a törvényhozó test előtt. A nevezett minister ugyanis tartzkodás nélkül elismerte, hogy a rómaiaknak joguk van Olaszországhoz csatlakozni s azt is kimondotta, hogy a francia helyőrség nem maradhat örökké Rómában. Beszélk továbbá, hogy a császár minden francia tábornagyot berendelt Párisba értekezletre, a mely alkalommal egy Angliával kiittendő háboru esetre szükséges teendőkrol fognának tanácskozni.

OLASZORSZÁG. Turin, dec. 4. Az új ministerium még mindez ideig nem alakult meg. Az alakítási kísérletekrol következő távirati tudósítások vannak: Cassinis, a ki nek a kabinet alakítása nem sikerült, ezen megbízásrol lemondott. Az a hir, hogy Ponza di San Martino új ministerium alakításával bizatott meg, alaptalan; ellenben állítják, hogy Pasolini gróf, turini praefectus nyert megbízást, s azt el is fogadta. A „Monarchia nazionale” a koronától s a pártoktól távállól ministeriumot óhajt, mely a kamra majoritását kibékíthetné. A nevezett lap azt hiszi, hogy fegyvernyugvási időszak szükséges, hogy a politikai szenvedélyek megnyugtassanak. A „Discusione” írja: „A ministerium csaknem teljesen egybe van állítva. Pasolini fogná átvenni az elnökséget s a külügyet; az előbbi ministeriumból Petiti megmarad; a belligyerségre egy lombardi van kiszemelve.” Azon czéllal, hogy közigazgatási ministeriumot alakítsanak, tökéletesen felhagytak, s a parlamenti töredékek némely vezérei a ministeriumba bocsáttatnak. Minghetti, mint látszik, a pénzügyi s Beretta milanoi polgármester, a bellügyi tárczát veszi át. Az „Opinione” az általa közölt következő ministeri lajstromot helyesli: Pasolini ministerelnök, Afflitto bellügyi, Rovere hadügyi, Ricci tengerészügyi, Manna pénzügyi, Cassinis igazságügyi, Menaboca közmunkatügyi, Amani cultusügyi, Torelli kereskedelemügyi minister. Ezek közt hét senator és két előkelő követ van. E szerint a parlamenti töredékek vezérei ki volnának zárva.

A pápa valamennyi olasz püspökhöz szóló körlevelet adott ki, melyben mindazon papoknak az egyházi szolgálatól felfüggesztését ajánlja, kik a pápa világi hatalma ellen nyilatkozó Passaglia-féle feliratot aláírták. De ezen papok száma már három hónap előtt 12,000-re ment, s a püspökök vonakodtak ő szentesge megbaptázást teljesíteni, attól tartván, hogy ez nagy zavart okozhatna, mivel az aláírt lelkesek közt igen sokan nagy tisztelőben s szeretetben állnak hivatás előtt. Ily körülmények közt több püspök kereszttyén türelmet ajánlott ő szén ségének, a kit nagyon megszorított püspökeinek ezen eljárása.

A „Discusione” szerint a kamara mind addig elnapolva marad, a míg az új ministerium megalakul.

NÉMETORSZÁG. Kassel, dec. 3. A hivatalos lap közli Dehn Rothfelsér választást Bismark porosz külügyministernek a tábori vadász által küldött sürgönyére. A választjegyzék vége tiltakozást tartalmaz Poroszországnak minden egyoldalú beavatkozása ellen, egy önálló szövetségi állam bellügyeibe, a kurhesseni kormány s az ország nevében, valamint minden souverain állam érdekében.

SPANYOLORSZÁG. Madrid, dec. 1. A cortes ülései ma nyíltak meg. A trónbeszéd a római ügyre és Mexikora vonatkozólag ezeket mondja: „Spanyolország katoli-

kus érzelmei az enyimek is, s azért fohászokodom Istenhez, hogy hallgassa meg imáinkat, a melyekben azt kérjük, hogy kinos helyzetéből megmenekülve láthassuk a szent atyát, a kit én oly mélyen tisztetek. Viszonyaim az idegen hatalmakkal folyvást barátságosak. Remélem, hogy kielégítőleg láthatjuk megoldva azon nehézségeket, a melyeket a meghatalmazottak véleménykülönbsége gördített Mexikóban a londoni szerződés életbejuttatásának útjába. Az előre nem láthatott akadályok, a melyek ezen kivétel útját állották, nem változtatták meg ama kívánságomat, hogy a szerződést teljesítve s az alapeszméjéről szolgáló gondolatot megvalósulva lássam.

GÖRÖGORSZÁG. Athéne, dec. 1. Az orosz követ Bulgáriai elnöknek oly nyilatkozatot tett, a mely az 1830 ki jegyzőkönyvben megállapított elvek érvényesítésére van irányozva.

A „France”-nak írják, hogy az athénei anglo hellen bizottság valamennyi tartomány beleegyezését megnyerte Alfréd herceg kijelöltetésére. Három tartomány, a mely Grivas tábornok befolyása alatt előbb ellene volt az angol herceg kijelöltetésének, most már szintén csatlakozott.

Az ideiglenes kormány megrendelte, hogy october 23-a, Otto király trónvesztetté nyilvánításának napja jövő évben nemzeti ünnep gyanánt ünnepeltessék meg.

Münchenből írják, hogy Otto király csakugyan elhatározta magát, a görög koronáról lemondani. A bajor dynastia azonban még ezzel nem mondott le igényeiről, sőt egy, Münchenben dec. 2-án tartott családi tanácskozási ülésen elhatározatot volna, hogy Otto király ruházza át jogait Adalbert hercegre. Hanem a görögöknek ez se fog jobban kelteni, mint Otto; legalább az, hogy a görögök elhatározták, hogy Otto király letételének napja ezután nemzeti ünnep legyen, arra mutat, hogy gyakorlatilag nem sok értekel bírand az Otto király jogainak Adalbertre átruházása. Miksa főnek az angolok által újból emlegetett kijelöltetése figyelembe se veendő, mert annyi bizonyos, hogy bécsi irányadó kötevényben senki se gondol egy habsburgi főnek a görög trónra kijelöltetésére. Sem a cácsári ház, sem az állam érdekeinek megfelelően nem tartanak egy ilyen lépést.

AMERIKA. Új York, nov. 22. Híre jár, hogy a dél-

atlami congressus több tagja oly tartalmú leveleket szándékozik közrebocsátani a congressus tartamának idejéből, a melyek fegyverszünet és béke iránti obajtásokat tartalmaznak.

Ujabbak. Berlin, dec. 5. A mai „Kreuzztg.” írja: Az a közlemény, a mely szerint minden parancsnoklő tábornok és minden főnök Berlinbe hivatott volna, az elsőket illetőleg, merőben alaptalan. A főnökök, mint mindig, biztosi minőségben jönnek jelentést tenni a bevezetett tartományi gyűlésekről.

— Kassel, dec. 5. A rendek mai ülésében a kormánybiztos kijelentette, hogy a minisztérium továbbbi fenmaradása újból biztosítva van s azonnal egy hosszabb beszédben kifejtette a miniszterek álláspontját szemben a kamara államjogi felfogásával. A költségvetés elterjesztetett; a fulda-bebrai vasutvonal, kölcsönintézet s egyéb tárgyak iránti javaslatok elterjesztése kilátásba lőn helyezve. Az ideiglenes törvények szintén elterjesztetnek; mindazáltal egyelőre hatályban maradnak. Az adót, az elfogadás bekövetkezteig folyvást fizetni kell.

— Turin, dec. 5. Az „Opinione” és „Monarchia” meghazudtolják a hírt, mely szerint Pasolini letette volna megbízatását, mivel politikai minisztérium alkotását szorgalmazta; és hogy Villamarina bizott volna meg minisztérium alkotással.

— London, dec. 5. A Walesi herceg menyegzője nagy pompával fog megtartatni Windsorban. A „Morning Herald” kárhoztatja Russel politikáját a dánügyben. A lord hűlés következtében gyöngékedik.

— Konstantinápoly, nov. 29. Miklós fejedelemnek a Montenegróban állítandó őrtanyák elleni

ismételt tiltakozására a porta elutasítólag válaszolt.

— Athéne, dec. 3. Egy tegnap érkezett londoni távirat jelenti, hogy Anglia Alfréd herceg megválasztását nem fogadja el. Az ideiglenes kormány elhatározta, hogy a királyválasztás egyenes választás útján történjék. Azt hiszik, hogy Alfrédet mindenestre megválasztják s remélik, hogy Anglia a választást elfogadja. Patrasban az Alfréd herceg iránti tüntetések alkalmával összeütközés történt. Athenében közelebbről 40 lovas, a kinek a naupliai tisztek egyikét akarták lovassági parancsnokká kiáltani, fellázadt, de a többi lovasság által lecsendesítették. Megarában, Eleusiben és Livadiában a parasztok közt összeütközések voltak, de a hatóságok által kiegyenlítették. Az orosz pártnak Leuchtenberg herceg melletti tüntetésekre tett előkészületeit a kormány megfúszította. Kolokotroni egykori miniszterelnök, a ki tegnapelőtt érkezett Athenébe, a nép fenyegető magatartása miatt kénytelen volt ismét elutazni. A nép az „Aeon” orosz érzelmi szerkesztőjét is távozni kényszerítette az országból.

— Smyrna, nov. 29. Az itteni színházban tüntetés volt a görög ügy érdekében. A konzulok közül csak az olasz volt jelen.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

December 6-án: Nemzeti kölcsön 82.10. 5% Metalliques 71.35. Bank-részvény 818.—. Hítel-részvény 223.20. Váltó Londonra 118.80. Ezüst 118.—. Arany 5.69.

December 6-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 72.50. Erdélyi 69.25.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(754) Jóság eladás.

Méltóságos gr. Pejacevich Márknő, szül. gr. Bethlen Hermina urasszonynak akár sz. zalaknai, akár m.-szilvási jósága örökön eladó. Az első fekszik Felső-fehér megyében, N.-Szében, Erzsébetváros és Medgyeshez közel; a második Kolozsvárt a mezőségen, a Kolozsvárt Sz.-Régennel összekötő országos útvonalban. Értekezhetni s vásárt megköthetni jóság-igazgató Demeter Károlynál Kolozsvárt, b.-királyutca 22-ik sz. a.

Eladó birtok.

(755) Kolozsmegyében Aranykúton, van egy kis birtok, mely áll 115 hold szántóból, 36 hold kaszálóból, 11 hold legelő, 10 hold erdőből 1 1/2 hold udvarterületből, csűr és egy paraszt házzal; örök áron eladó vagy meghatározott időre és bizonyos summa pénzbe biztosítékul, kamat fejébe általadandó. Értekezhetni Dióson, tulajdonos Nagy Sándorral.

(751) Kiadó szállás kerestetik.

A helybeli cs. kir. adóhivatal számára egy 3-4 szobából álló hivatali szállás szükségeltetvén, kiadói szándékozik értekezhetni a kir. főkörmányszéki épületben levő cs. kir. adóhivatalnál.

(706) BECSÜLET TELJES MEGEMLÍTÉS.

POPP J. G. urnak

Anatherin nevű szájvize s fogszere, kinek növény fogpora és olomja odvas fogak bevonására, a mostan folyamatban lévő londoni világ-kiállításon az ilyeszerű czikkre egyedül lehetségesnek mondható első ár mellett a „a becsület teljes megemlítés” címével tüntetett ki.

Azon győzelem, a melyet mi az egész művelt földön elterjedt és meszszi elbírhatt anatherin szájvizünknek, valamint a Popp ur által ahhoz készített fogtapasznak, porának és dug-anyagjának jóslatunk teljesedésbe ment, — és nem tudjuk hirtelenséggel a számos erre vonatkozó megtiszteltetések érdekében, a szó teljes értelmében kitűnő czikkünket eléggé ajánlani.

Az anatherin szájviz ez előtt 14 évvel Bécsbe oly viszonyok között hozatott kereskedésbe és forgalomba, hogy jelenlegi elterjedését alig gyanítottá.

Szinte lehetetlen azon akadályokat felsorolni, melyek ezen a maga nemében, ezen száj- és fogbetegségek ellen egyetlen szer hirtelen elterjedése ellen felmerültek.

Kíváncsok s méltányolható azon igényünk, hogy az anatherin szájviz testvéreivel a fogpép-porrall és dugolommal minden családba, a kik az egészséges fogak megbeesülhetetlen becséről megvannak győződve, átbátva elterjedést nyerjen.

A cs. k. szabadalmazott első, és Amerikában előbbször szabadalmazott szájviz a kiállítótól ezelőtt 14 évvel találtatván fel, az orvost és a vegytan legelső tekintélyei által a fog és szájbetegségek ellen jeles fentartó gyógyszernek ösmertetett el.

A kiállító hivatkozik orvos Oppeltzer urra Bécsben a kül-gyógyászat cs. kir. tanárára, orvostudor Kletsinski B. bécsi cs. kir. főörvényszéki vegyészre, orvostudor Heller Flórián Jánosra, orvostud. Schilbach az összes külörvost segédudorára Jénában. Az Anatherin szájviz különös hatása, mint fentartószer különösen ajánlható a felettebb való szagos, üreges, odvas és mesterséges fogaknak, valamint a dohányzás okozta szag ellen; mely egyszersmind lehelletet adván s a szájra frissítőleg hat.

Mint gyógyszer a fogakra és foghúsokra az által hat jöltevéleg, mivel a fog fáj-dalmakat enyhíti, puhább, könnyen vérző és romlásnak indult foghúst gyógyít, málló fogakat az összehúzás által a foghúsból elenyészeti s annak rothadását megakadályoztatja, miért is a tengeri utazásoknál s kiutazásnál, főleg pedig a száj-külbőr nyálkásodásánál hasznosnak alkalmazható.

Kiállító megjelent anatherin szájvizéből évenként többet mint 15,000 üveg palackakkal küld, névszerint Német, Helvét, Svéd, Orosz, Oláh, Szerbhorba, Dániába, valamint keletre különösen Egyiptomba, és egy bizonyos időtől fogva Amerikába is, a hol erre kiválólagos szabadalmat nyert.

Végre ajánlatra méltó, a kiállítótól termelt cs. kir. szabadalmazott anatherin FOG-PÉP valamint annak FOG-OLMA és PORA is.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)